

Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Svimmelhet - akutt

Side 1 av 7

 Dokument ID:
I.3.10.2-62

 Godkjent dato:
12.09.2023

 Gyldig til:
12.09.2026

 Revisjon:
1.04

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

FUNKSJONSOMRÅDER (FO)					
1.	Kommunikasjon/sanser	5.	Eliminasjon	9.	Seksualitet/reproduksjon
2.	Kunnskap/utvikling/psykisk	6.	Hud/vev/sår	10.	Sosialt/planlegging av utskriving
3.	Åndedrett/sirkulasjon	7.	Aktivitet/funksjonsstatus	11.	Åndelig/kulturelt/livsstil
4.	Ernæring/væske/elektrolyttbalanse	8.	Smerter/søvn/hvile/velvære	12.	Annet/legedelegerte aktiviteter

FO	Nanda(1)	Sykepleiediagnoser	
7	*	Akutt svimmelhet – relatert til BPPV, vestibularisnevritt, sentralnervøs årsak, annet (spesifiser) (2-5)	
8	00134	Kvalme – relatert til svimmelhet (2, 4, 6)	
4	00025	Risiko for forstyrrelse i væskebalansen – relatert til kvalme/oppkast (6)	
4	00002	Ubalanse i ernæring : mindre enn kroppsbehovet – relatert til kvalme/oppkast (7)	
7	00085	Svekket bevegelsesevne – relatert til svimmelhet (6, 8)	
1	00122	Sensoriske forstyrrelser (spesifiser: syn, hørsel, bevegelse, smak, følesans og lukt) (2, 4, 6, 8, 9)	
7	00155	Risiko for fall – relatert til svimmelhet (2-4, 8, 10)	
2	00126	Mangelfulle kunnskaper – om årsaker til svimmelhet (6, 8)	
2	00146	Angst – relatert til frykt for bevegelse pga svimmelhet (2, 6, 8)	
7	00040	Risiko for inaktivitetssyndrom – relatert til svimmelhet, kvalme (spesifiser) (2, 6)	
7	00108	Mangelfull egenomsorg : Personlig hygiene – relatert til (spesifiser)	
7	00110	Mangelfull egenomsorg : Toalett	
6	00047	Risiko for svekket hudkvalitet - relatert til immobilisering pga svimmelhet og/eller kvalme	
FO	Mål		
2	Føler seg trygg, ivaretatt og tilfredsstillende informert		
7	Opplever optimalt funksjonsnivå		
7	Unngår komplikasjoner relatert til svekket bevegelsesevne		
8	Opplever kvalmelindring		
4	Har tilfredsstillende ernæringsstatus		
1	Opplever mestring av sensoriske forstyrrelser		
6	Har hel og frisk hud		
FO	NIC (7)	Sykepleietiltak og forordninger	Frekvens/tid
3	6650	Overvåkning (3)	
		TILT	s. forordnet
		Ortostatisk BT (8)	s. forordnet
		Observere svimmelhetens karakter (spesifiser: rotatorisk, nautisk, stillingsavhengig, hyppighet, varighet, alvorlighetsgrad, utløsende faktorer)(4, 6, 8, 9)	
		Observere ledsagende symptomer (spesifiser: nystagmus, trøtthet, mental påvirkning, hørselsproblemer, smerter, parestesier, ataksi) (4, 6, 8)	
		Kartlegge tidligere medikamentbruk (4)	
		Observere effekt av reponeringsmanøvre (3)	
8	1450	Behandling av kvalme – bruk VBP kvalme	
4	4130	Overvåke væskebalanse	

 Utarbeidet av:
Eli Torgriksen

 Fagansvarlig:
Eli Torgriksen, Siv pettersen

 Godkjent av:
Per Engstrand

Dokument-id:
I.3.10.2-62

 Utarbeidet av:
Eli Torgrimsen

 Fagansvarlig:
Eli Torgrimsen, Siv
pettersen

 Godkjent dato:
12.09.2023

 Godkjent av:
Per Engstrand

 Revisjon:
1.04

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

		Måle drikke/diurese	s. forordnet
3	4190	Innlegging av perifer venekanyle Se prosedyre - PVK - Perifer venekanyle – SSHF http://ekweb-sshf.sikt.sykehuspartner.no/docs/pub/dok17589.pdf	s. forordnet
4	4120	Væskebehandling Oppfordre til å drikke Føre drikkeliste Administrere intravenøs væske	s. forordnet
4	2000	Behandling ved elektrolyttforstyrrelser Overvåke elektrolytter Administrere korrigerende tiltak (spesifiser)	s. forordnet
4	1100	Håndtering av ernæring Ernæringscreening (11) Kartlegge matinntak Føre kostliste Tilby ønskekost	V beh
8	6480	Tilrettelegge omgivelser Legge til rette for skjerming (spesifiser: Lukt, lys, lyder, enerom)	V beh
	6490	Forebygge fall – relatert til svimmelhet (3, 8, 10, 12) Vurdere/identifisere risiko for fall i samarbeid med tverrfaglig team (spesifiser verktøy): (3, 13) Vurdere og sørge for forflytningshjelpemidler (spesifiser) Assistere ved forflytning (spesifiser) Ha sengehester oppe/nede (spesifiser)	
2	5618	Undervisning: Prosedyre/behandling Informere pasient/pårørende om årsak og behandling av svimmelhet (spesifiser) (3, 5, 6, 8) Informere om egentrening (3, 4) Informere om fallforebygging (8)	
7	0140	Fremme riktig kroppsbruk – relatert til svimmelhet Legge til rette for tidlig mobilisering (3, 14) Legge til rette for trening (spesifiser: balanse, styrke, bevegelse, koordinasjon) (2, 4-6, 13) Samarbeide med/følge opp anbefalinger fra tverrfaglig team	
7	1800	Egenomsorgsassistanse (spesifiser) Observere evne til egenomsorg Ressurser (spesifiser) Tilrettelegge (spesifiser) Fullt stell (spesifiser)	
6	3500	Behandling av trykk mot kroppsdeler Overvåke huden for røde områder og skade Legge til rette for stillingsendring	

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Svimmelhet - akutt			Side: 3 Av: 7
Dokument-id: I.3.10.2-62	Utarbeidet av: Eli Torgrimsen	Fagansvarlig: Eli Torgrimsen, Siv petersen	Godkjent dato: 12.09.2023	Godkjent av: Per Engstrand	Revisjon: 1.04

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

		Snu pasienten (spesifiser hyppighet)	
12	2300	Administrere legemidler (4, 5)	
		Administrere symptomlindrende legemiddel (spesifiser)	s. forordnet
		Observere virkning og bivirkning	

Referanser:

1. *NANDA sykepleiediagnoser: definisjoner & klassifikasjon, 2001-2002.* [Oslo]: Akribe; 2003.
2. Roald B. *Aktivitetshåndboken – Fysisk aktivitet i forebygging og behandling:* Helsedirektoratet; 2009.
3. Bhattacharyya N, Baugh RF, Orvidas L, Barrs D, Bronston LJ, Cass S, et al. Clinical practice guideline: *Benign paroxysmal positional vertigo.* *Otolaryngology -- Head and Neck Surgery.* 2008;139(5 suppl):S47-S81. Hentet 04.12.14 fra: http://oto.sagepub.com/content/139/5_suppl/S47.full.pdf+html
4. Goplen FK. *Svimmelhet - diagnostikk og behandling:* Nasjonal kompetansesenter for vestibulære sykdommer; 2009.
5. Joseph M Furman M, PhD, Jason JS Barton, MD, PhD, FRCPC. *Treatment of vertigo.* 2013. Hentet 04.12.14 fra: http://www.uptodate.com/contents/treatment-of-vertigo?source=search_result&search=vertigo+treatment&selectedTitle=1%7E150
6. Joseph M Furman M, PhD Jason JS Barton, MD, PhD, FRCPC. *Evaluation of the patient with vertigo.* 2014. Hentet 04.12.14 fra: http://www.uptodate.com/contents/evaluation-of-the-patient-with-vertigo?source=search_result&search=vertigo&selectedTitle=1%7E150
7. Mølstad P, Bulechek GM, Dochterman JM. *Klassifikasjon av sykepleieintervensjoner (NIC).* [Oslo]: Akribe; 2006.
8. Branch WT, Jr, MD, Barton JJ, MD, PhD, FRCPC. *Approach to the patient with dizziness.* 2014. Hentet 08.01.15 fra: http://www.uptodate.com/contents/approach-to-the-patient-with-dizziness?source=search_result&search=dizziness&selectedTitle=1%7E150
9. Ljøstad U, professor, PhD, Mygland, Å, professor, dr med. *Vertigo 2014.* Hentet 08.01.15 fra: <http://nevro.legehandboka.no/svimmelhet/vertigo-33886.html>.
10. Cathrine de Groot NTJ, Ann Elise Oppheim, Sanna Henriksson. *Fallforebygging hos voksne pasienter på sykehus 2014.* Hentet 08.01.15 fra: <http://www.helsebiblioteket.no/microsite/fagprosedyrer/fagprosedyrer/fallforebygging-hos-voksne-pasienter-pa-sykehus>.

 SØRLANDET SYKEHU	Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Svimmelhet - akutt				Side: 4 Av: 7
	Dokument-id: I.3.10.2-62	Utarbeidet av: Eli Torgrimsen	Fagansvarlig: Eli Torgrimsen, Siv pettersen	Godkjent dato: 12.09.2023	Godkjent av: Per Engstrand

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

11. Anne Hensrud ØI, Morten Mowé, Liv Wergeland Sørbye, Lene Thoresen, Henriette Øien, Johanne Alhaug, Guro Berge Smedshaug. *Nasjonale faglige retningslinjer for forebygging og behandling av underernæring 2009*. Hentet 08.01.15:
<http://www.helsedirektoratet.no/publikasjoner/nasjonal-faglig-retningslinje-for-forebygging-og-behandling-av-underernering/Publikasjoner/nasjonal-faglig-retningslinje-for-forebygging-og-behandling-av-underernering.PDF>.
12. Skog M. *Fallprevention*. Vårdhandboken 2013. Hentet 08.01.15 fra :
<http://www.vardhandboken.se/Texter/Fallprevention/Risker-och-riskfaktorer/>.
13. I trygge hender. *Forebygging av fall i helseinstitusjoner 2011*. Hentet 08.01.15 fra:
<http://www.pasientsikkerhetsprogrammet.no/no/I+trygge+hender/Innsatsomr%C3%A5der/Forebygging+av+fall+i+helseinstitusjoner.453.cms>
14. Norsk neurologisk forening. *Akutt vertigo 2014*. Hentet 08.01.15 fra:
<http://resource.nhi.no/resource/32569-27-akutt-vertigo.pdf>.

		Veiledende behandlingsplan for sykepleiepraksis: Svimmelhet - akutt			Side: 5 Av: 7
Dokument-id: I.3.10.2-62	Utarbeidet av: Eli Torgrimsen	Fagansvarlig: Eli Torgrimsen, Siv pettersen	Godkjent dato: 12.09.2023	Godkjent av: Per Engstrand	Revisjon: 1.04

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

Metoderapport

OMFANG OG FORMÅL
1. Dokumentets overordnede mål er: Sikre best mulig sykepleie til voksne pasienter med akutt svimmelhet som innlegges i sykehus.
2. Helse spørsmål(ene) i dokumentet er: What is the best treatment and nursing management of acute vertigo/dizziness?
3. Dokumentet gjelder for følgende pasienter/brukere: Voksne pasienter med akutt svimmelhet.
INVOLVERING AV INTERESSER
4. Arbeidsgruppen som har utarbeidet dokumentet har med personer fra alle relevante faggrupper (navn, tittel, arbeidssted noteres): Siv Pettersen, spesialutdannet sykepleier, nevrologisk avdeling, SSK Anita S. Haukvik, bibliotekar, medisinsk bibliotek, SSK
5. Synspunkter og preferanser fra målgruppen (pasienter/brukere.) som dokumentet gjelder for (brukermedvirkning) er forsøkt inkludert: Pasient/brukere er ikke inkludert i utarbeidelsen av VBP Svimmelhet – akutt. Bakgrunnen for det er VBP'en skal gjelde ved en akutt sykdom og akutte innleggelse i sykehus. Det antas derfor at pasienter/brukere ikke har forutsetninger og kunnskap til å vurdere hva som er riktig behandling i en slik situasjon.
6. Det fremgår klart hvem som skal bruke dokumentet: Sykepleiere og hjelpepleiere/helsefagarbeidere på nevrologisk avdeling.
METODISK NØYAKTIGHET
7. Systematiske metoder ble benyttet for å søke etter kunnskapsgrunnlaget: Sykepleiediagnose og behandlingstiltak med tilhørende koder er hentet fra godkjent kodeverktøy for sykepleiere (NANDA og NIC). Det er utført litteratursøk for å supplere den veiledende behandlingsplanen: VBP- svimmelhet akutt. Det er søkt etter oppsummert kunnskap i de øverste nivåene av S-pyramiden. Litteratursøket er utført i samarbeid med bibliotekar ved medisinsk bibliotek, SSK. Litteratursøk er dokumentert i eget dokument.
8. Kriterier for utvelgelse av kunnskapsgrunnlaget er: Litteratursøk er utført med S-pyramiden som retningslinje. Funnene som er benyttet i behandlingsplanen er i hovedsak fra funn øverst i pyramiden. Det er benyttet norske og internasjonale retningslinjer, norsk- og engelskspråklige. Benyttet litteratur er ikke eldre enn fra 2009 med unntak av kodeverktøyet NANDA og NIC. Svimmelhet er et symptom på flere diagnoser/sykdommer. I søket etter aktuell litteratur er det benyttet søkeord og/eller diagnoser relatert til sykdommer som behandles i nevrologisk avdeling.
9. Styrker og svakheter ved kunnskapsgrunnlaget er: Kunnskapsgrunnlaget er basert på norske og internasjonale retningslinjer funnet øverst i S-pyramiden. Det er av den grunn ikke foretatt kvalitetsvurdering av benyttet litteratur. Benyttet litteratur er utarbeidet av og for helsepersonell og omfatter ikke brukererfaringer/brukermedvirkning. Det bemerkes at resultatet av litteratursøket i stor grad omhandler utredning og medisinske tiltak ved svimmelhet og i liten grad sykepleietiltak til den aktuelle pasientgruppen. Benyttet litteratur antyder at det er lite sykepleieforskning om svimmelhet, noe som kan begrense sykepleieres kunnskap om emnet. Litteratursøket ga mange treff, og benyttet litteratur er valgt ut fra gjennomgang av abstract og relevans for

Dokument-id: I.3.10.2-62	Utarbeidet av: Eli Torgrimsen	Fagansvarlig: Eli Torgrimsen, Siv petersen	Godkjent dato: 12.09.2023	Godkjent av: Per Engstrand	Revisjon: 1.04
-----------------------------	----------------------------------	--	------------------------------	-------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

aktuell behandlingsplan. Relevant litteratur er deretter vurdert. Det er også vektlagt å benytte kunnskap basert på erfaringer fra egen praksis.

10. Metodene som er brukt for å utarbeide anbefalingene/forordningene er:

Det er benyttet kunnskap basert på nasjonale og internasjonale retningslinjer for behandling av svimmelhet.

11. Helsemessige fordeler, bivirkninger og risikoer er tatt i betraktning ved utarbeidelsen av anbefalingene/forordningene:

Anbefalingene vurderes til ikke å ha bivirkninger eller risiko.

12. Det fremgår tydelig hvordan anbefalingene/forordningene henger sammen med kunnskapsgrunnlaget (henvisninger i teksten til referanseliste)

Det er benyttet Vancouver-stil med fotnoter i teksten for å henvisne til referanselisten.

13. Dokumentet er blitt vurdert eksternt av eksperter før publisering (tittel, navn, avdeling, sykehus på alle som har hatt dokumentet på høring):

Eli Torgrimsen, fagutviklingssykepleier, nevrologisk avdeling, Sørlandet sykehus Kristiansand
Erik thortveit, overlege, nevrologisk avdeling, Sørlandet sykehus Kristiansand
Grete Stave Johannessen, fysioterapeut, Sørlandet sykehus Kristiansand

14. Tidsplan og ansvarlige personer for oppdatering av dokumentet er:

VBP skal oppdateres etter gjeldende retningslinje for SSHF, det vil si hvert andre år. Det er fagutviklingssykepleier som er ansvarlig for oppdateringen.

KLARHET OG PRESENTASJON

15. Anbefalingene/forordningene er spesifikke og tydelige:

Anbefalingene/forordningene er funnet spesifikke og tydelige etter ekstern vurdering av fagpersoner.

16. De ulike mulighetene for håndtering av tilstanden eller det enkelte helse spørsmålet er klart presentert:

De ulike mulighetene er tydelig beskrevet i form av de ulike tiltak/forordninger. Tiltak og forordninger må velges ut fra kunnskap og erfaring, og bør være i tråd med pasientens behov og ønsker.

17. De sentrale anbefalingene/forordningene er lette å identifisere:

Diagnoser, tiltak og forordninger er satt opp i antatt prioritert rekkefølge ut fra viktighet i forhold til den aktuelle problemstillingen.

18. Faktorer som hemmer og fremmer bruk av dokumentet er klart beskrevet:

Bruk av denne VBP-en forutsetter kompetanse innenfor EDS og klassifikasjonene NANDA og NIC. Det kreves ikke investering av spesielt utstyr.

ANVENDBARHET

19. Hvilke råd og/eller verktøy for bruk i praksis er dokumentet støttet med:

Ikke relevant.

20. Potensielle ressursmessige konsekvenser ved å anvende anbefalingene er:

Det antas at anvendelse av anbefalingene ikke vil medføre ressursmessige konsekvenser.

21. Dokumentets kriterier for etterlevelse og evaluering er:

Ingen verktøy for etterlevelse og evaluering er tilgjengelig per dags dato.

REDAKSJONELL UAVHENGIGHET

22. Synspunkter fra finansielle eller redaksjonelle instanser har ikke hatt innvikning på innholdet i dokumentet:

Ikke relevant.

23. Interessekonflikter i arbeidsgruppen bak dokumentet er dokumentert og håndtert:

Ikke relevant.

Kryssreferanser

[I.6.2.1.1-4](#)

Metoderapport - fagprosedyrer - veileder

Dokument-id: I.3.10.2-62	Utarbeidet av: Eli Torgrimsen	Fagansvarlig: Eli Torgrimsen, Siv pettersen	Godkjent dato: 12.09.2023	Godkjent av: Per Engstrand	Revisjon: 1.04
-----------------------------	----------------------------------	---	------------------------------	-------------------------------	-------------------

Foretaksnivå/Generelle fagprosedyrer/Veiledende behandlingsplaner/Veiledende behandlingsplaner - kunnskapsbaserte SSHF

[I.6.2.1.1-5](#)

Kliniske fagprosedyrer - utarbeidelse og revidering